

SAŽETAK PRESUDE

MURRAY PROTIV NIZOZEMSKJE OD 26. TRAVNJA 2016. GODINE ZAHTJEV BR. 10511/10

*Zbog nepružanja odgovarajućeg medicinskog tretmana podnositelj
nije imao realnu šansu za puštanje iz zatvora*

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva osuđen je na kaznu doživotnog zatvora na otoku Curacao¹. Sud je utvrdio da je namjerno ubio djevojčicu, nećakinju svoje bivše partnerice, kao osvetu zbog prekida veze. Tijekom kaznenog postupka izrađen je nalaz i mišljenje vještaka u kojem je utvrđeno da je podnositelj „retardiran, infantilni i narcisoidan“, te je preporučeno da mu se osigura institucionalni tretman tijekom duljeg razdoblja, odnosno da se tijekom boravka u zatvoru pokuša postići jačanje strukture njegove ličnosti kako bi se izbjegao recidivizam.

Kako na otoku Curacao na temelju tadašnjeg zakonodavstva nije mogao biti određen smještaj u kliniku zatvorenog tipa, a smještaj na drugom dijelu nizozemskog teritorija nije bio vjerojatan, nadležni sud je utvrdio da je u podnositeljevom predmetu prikladna samo doživotna kazna zatvora, kako bi se spriječio recidivizam.

Prvih 13 godina podnositelj je služio zatvorsku kaznu na otoku Curacao, uz stalne incidente kao što su tučnjave, iznude, zlouporaba droge, te čest boravak u samici.

Godine 1999. podnositelj je premješten u zatvor na Arubi, gdje je značajno popravio svoje ponašanje. Tijekom godina podnositelj je više puta podnosio zahtjeve za pomilovanje koje je guverner Antilla odbio pozivajući se na mišljenje suda da je kod podnositelja i dalje prisutan rizik od recidivizma.

Izmjenama kaznenog zakona koji se primjenjuje na Curacau od 2011. godine propisano je da su doživotne zatvorske kazne periodički preispituju. I podnositeljev je predmet podnesen na preispitivanje. Međutim, nadležni sud je ocijenio na temelju brojnih psihijatrijskih izvješća da kod podnositelja i dalje postoje mentalni zdravstveni problemi, te da je zatvorska kazna i dalje opravdana.

Podnositelj je pomilovan 2014. godine nakon što mu je dijagnosticiran terminalni karcinom.

PRIGOVORI

Podnositelj se u svom zahtjevu pozvao na povredu članka 3. Konvencije (zabrana mučenja i nečovječnog postupanja). Naveo je kako nije postojala mogućnost za skraćivanje njegove doživotne zatvorske kazne te da u zatvorima u kojima je boravio nije postojao poseban režim za zatvorenike na odsluženju doživotne kazne zatvora, niti za zatvorenike s psihičkim problemima. Nakon što je odbijeno njegovo pomilovanje, prituživao se da mogućnost

¹ Dio Kraljevine Nizozemske

uvjetnog otpusta, iako je naknadno uvedena zakonom, nije pružala realnu nadu za otpust s izdržavanja kazne jer mu nikada nije omogućen psihijatrijski tretman. Zbog toga rizik od recidivizma nikada nije smanjen do te mjere da bi njegov otpust mogao biti odobren.

Vijeće je u presudi od 10. prosinca 2013. godine utvrdilo da podnositelju nije povrijeđeno pravo iz članka 3. Konvencije. Povodom zahtjeva podnositelja, predmet je upućen na preispitivanje pred Velikim vijećem.

OCJENA SUDA

Veliko vijeće je, za razliku od Vijeća, ocjenjivalo podnositeljeve prigovore vezane za kaznu doživotnog zatvora i one vezane za uvjete boravka u zatvoru kao jedno pitanje.

Sud je ocijenio da potreba za psihijatrijskim tretmanom podnositelja koja je utvrđena medicinskim vještačenjem u kaznenom postupku nije mogla biti zanemarena zbog smještaja podnositelja u redovni zatvor, umjesto u kliniku zatvorenog tipa. Nadalje, sama činjenica da sankcija koja je izrečena podnositelju nije uključivala mjeru liječenja nije oslobodila državu od obveze da podnositelju pruži psihijatrijski tretman za vrijeme izdržavanja kazne. Sud je pritom naglasio da države imaju obvezu pružiti odgovarajuću medicinsku njegu zatvorenicima koji imaju zdravstvenih problema, uključujući tu i probleme s mentalnim zdravljem.

Podnositeljevi prigovori da mu nije omogućen psihijatrijski tretman potvrđeni su i izvješćima CPT-a² o posjeti zatvorima na Curacau i Arubi, u kojima je utvrđen nedostatak psihijatrijskog tretmana. Nadalje, ni u podnositeljevim medicinskim kartonima nema zabilježbe da je prošao bilo kakav psihijatrijski ili psihološki tretman.

Sud je primijetio da je načelo rehabilitacije zatvorenika, najkasnije od 1999. godine na ovamo, bilo izrijekom priznato u mjerodavnom domaćem pravu. U tim odredbama navodi se kako uvjetni otpust služi i kao priprema zatvorenika za povratak u društvo. Iako su neke mjere iz tog zakonodavstva primijenjene i u podnositeljevom predmetu (premještaj na Arubu radi održavanja kontakata s obitelji, mogućnost rada u zatvoru), i njegovo se ponašanje značajno poboljšalo, rizik od ponavljanja kaznenog djela i dalje se smatrao previsokim da bi mogao biti pušten na slobodu na temelju pomilovanja ili uvjetnog otpusta. Mišljenja domaćih sudova u kojima se nije savjetovalo njegovo puštanje na slobodu ukazuju na to da je postojala bliska veza između opstojnosti tog rizika s jedne strane i nepostojanja tretmana s druge strane.

Sud je podsjetio da države potpisnice Konvencije imaju veliku slobodu procjene u pogledu uvjeta koje treba ispuniti da bi se zatvoreniku na odsluženju doživotne kazne zatvora omogućila rehabilitacija.

Međutim, u ovom predmetu je prije izricanja kazne izvršeno vještačenje podnositelja, te je procijenjeno da mu je potreban tretman, bez daljnje ocjene koju bi vrstu tretmana bilo potrebno i moguće primijeniti. Posljedično, nijedan njegov zahtjev za pomilovanje u praksi ne bi doveo do njegovog puštanja na slobodu. Stoga njegova doživotna kazna zatvora de facto nije bila podložna ublažavanju, sukladno članku 3. Konvencije. Stoga je Veliko vijeće jednoglasno zaključilo da je došlo do povrede članka 3. Konvencije.

² *Europski odbor za sprječavanje mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT)*

PRAVIČNA NAKNADA

S obzirom na to da je podnositelj preminuo tijekom postupka pred Velikim vijećem, a postupak se dalje vodio po zahtjevu njegove sestre i brata, Sud je ocijenio da utvrđenje povrede Konvencije predstavlja dostatnu zadovoljštinu. Međutim, dosudio im je troškove postupka u visini od 27,500 eura.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.